

Приклади соціальних підприємств для аналізу

АРОРО

<https://www.apopo.org/en>

«АРОРО» (скорочення від Anti-Persoonsmijnen Ontmijnende Product Ontwikkeling – «розвиток продуктів виявлення протипіхотних мін») – зареєстрована бельгійська неурядова організація, яка готує гамбійських хом'якових («сумчастих») щурів для пошуку і виявлення протипіхотних мін та бацил туберкульозу. За допомогою щурів понад 8 млн кв. м землі було очищено від близько 1 000 мін. Щури також виявили понад 7 000 хворих на туберкульоз, багато з яких не мало такого діагнозу від місцевих клінік.

Барт Вітенс (Bart Weetjens), засновник «АРОРО», дійшов висновку, що найбільшою перешкодою для очищення замінованих земельних ділянок від наземних мін була висока вартість технологій, які передбачали використання дорогого устаткування і навчених собак. Для країн, нашпигованих мінами, придбати розмінувальні машини було досить складно. Водночас вага собак робила їх вразливими і збільшувала ймовірність вибуху мін. Розчищення мінних полів відбувалося дуже повільно.

Барт Вітенс тримав у дитинстві щурів як домашніх тварин і знав, що вони – розумні та піддаються тренуванню. Їх можна навчити винюхувати міни. Окрім того, вони мають невелику вагу, і навіть якщо пацюк наступить на міну, детонації не відбудеться.

На навчання кожного щура, яке триває близько 7 місяців, витрачається в середньому 7 770 доларів. Це – утричі менше, ніж на навчання собаки. Після завершення навчального курсу щурів відправляють до різних країн, де є мінні поля. Неофіційна назва підготовлених щурів – «Hero Rat» («щур-герой»). Підготовка щурів за цією програмою розпочалась у 1997 році в Бельгії, з 2000 року штаб-квартира «АРОРО» розташована в Танзанії. З 2003 року організація діє в Мозамбіку, де 30 щурів від початку проведення операції виявили 1 500 мін і повернули населенню цієї країни 2,5 млн кв. м (250 га) території. Країни та організації можуть скористатися послугами «АРОРО», щоб очистити землю від мін, із меншими витратами, ніж це було, можливо, раніше. Барт Вітенс також навчив своїх щурів винюхувати туберкульоз у мокроті. Це – дешева і легкодоступна «технологія», що дає змогу віддаленим, ізольованим клінікам діагностувати туберкульоз, у результаті чого пацієнти можуть отримувати лікування якомога раніше.

Жінки, як і ми (Women like us)

<http://www.womenlikeus.org.uk>

<https://www.facebook.com/womenlikeus?fref=ts>

Робота організації розпочалась у 2005 році. Ініціаторками її створення були бізнес-консультантки Емма Стюарт і Карен Меттисон, молоді матері та колеги, які хотіли працювати у вільний від догляду за дітьми час. Відчувши на власному досвіді, як важко знайти гарну роботу та реалізувати свої професійні навички повною мірою, залишивши попереднє місце роботи через народження дитини; як складно поєднувати свою професійну діяльність із новими родинними обов'язками, продовжувати розвиватись як особистість, ці жінки взялися допомагати таким, як і вони.

Спочатку це були безкоштовні онлайн-добірки порад і настанов, форуми в Інтернеті, де жінки, які вже мали досвід пошуку роботи після перерви для догляду за дітьми, ділилися секретами успіху. Потім у Лондоні почали організовуватися спеціальні семінари для жінок.

У 2007 році організація стала соціальним підприємством, що дало змогу захистити її соціальну місію та працювати як бізнес-структурі з роботодавцями і владою на комерційних засадах. Модель виявилася такою успішною, що її було рекомендовано для запровадження на національному рівні. У 2012 році було створено онлайн-сервіс для пошуку підробітку у вільний час. Те, що такий сайт був актуальним, підтверджує кількість відвідувачів та учасників, яка впродовж трьох місяців після його появи в мережі сягнула понад 50 тис. і 34 тис. відповідно. З 2014 року працює сайт для роботодавців, які потребують працівників на неповний робочий день. Емма Стюарт взаємодіє з політиками, які формують громадську думку щодо зайнятості жінок, шукає спонсорів та нові ініціативи для поліпшення стану матерів, які працюють. Карен Меттисон співпрацює з роботодавцями в різних сферах діяльності щодо розвитку системи гнучкого найму та збереження талановитих працівників.

Результати роботи організації та її співзасновниць знайшли визнання з боку відомих організацій країни і були відзначені більш ніж десятком нагород за суттєву допомогу жінкам та інноваційну роботу як соціального підприємства.

Усі напрями роботи, які забезпечує організація, стали частиною громадської організації «Timewise Foundation», що опікується проблемами розвитку ринку праці часткової зайнятості. Під егідою організації також працює компанія «Найми мене по-моєму» (Hire Me My Way), яка здійснює пошук роботодавців, що потребують працівників на неповний робочий день, а також працівників, які шукають такої роботи.

ПОЛЬЩА

Kuchnia Konfliktu «Кухня конфлікту» у Варшаві⁹⁸ - це ресторан, в якому працюють люди, що переїхали до Варшави у зв'язку з війною в їхніх країнах (Сирія, Конго, Україна). Ресторан знаходиться під відкритим небом на березі Вісли неподалік Центру науки Коперніка. Тільки у ресторані «Кухня конфлікту» відвідувачі зможуть скуштувати, наприклад, кібех, солодкі сирники або часникове саторі. Ресторан ставить собі за мету познайомити громадськість із країнами, де ведуться бойові дії, з іншими культурами, та допомогти емігрантам в адаптації у чужій країні та самореалізації. З цією метою за час існування ресторану організовано 30 великих культурних заходів, презентовано близько 12 000 страв тринадцяти країн світу.

СЛОВАЧЧИНА

BIVIO - Центр навчання та працевлаштування людей з інтелектуальними вадами⁹⁹.

Люди з інтелектуальними вадами належать до дискримінаційних груп та зазнають утисків не лише на ринку праці, але і в усіх аспектах повсякденного життя. Через невідповідну систему освіти та навчання в країні вони здебільшого залишаються непрацевлаштованими.

Тому «Асоціація допомоги людям з інтелектуальними вадами Словацької Республіки» ініціювала створення центру, який надає послуги з навчання, реабілітації та консультування. За допомогою соціального підприємництва Центр має на меті допомогти людям з інтелектуальними вадами отримувати оплачувану роботу та задоволення від самостійного життя. Центр BIVIO був відкритий у 2017 році. У жовтні 2018 року йому було присвоєно статус зареєстрованого соціального підприємства відповідно до Закону 112/2018 про соціальну економіку та соціальні підприємства. Відтоді Центр отримує субсидії за працевлаштування працівників з інвалідністю. Для збільшення своїх доходів Центр також бере участь у публічних закупівлях на більш вигідних умовах для зареєстрованих соціальних підприємств. BIVIO має невеликий 3-зірковий готель GARNI на 21 ліжко. Тут також працює щоденний відкритий ресторан та пральня. Готель є популярним місцем проведення конференцій та семінарів.

РУМУНІЯ

Caritas Alba Iulia¹⁰⁰ - це некомерційна благодійна організація, яка діє з 1990 року та надає акредитовані соціальні послуги. Належить до римо-католицької архієпархії Альба-Юлія (в центральній Румунії) і є однією з найбільших соціальних організацій Трансільванії з метою досягнення соціальної справедливості. Організація здійснює складні проекти у сфері соціальної та медичної допомоги; реалізує програми для всіх вікових груп та соціальних верств особливо у сільській місцевості, де ці соціальні послуги залишаються погано доступними.

Основні послуги такі: раннє навчання та розвиток молоді; заходи для дітей, молоді та дорослих з інвалідністю; охорона здоров'я та соціальна допомога на дому; розвиток навичок мобільності; консультаційні програми для людей із залежністю; тривалий догляд за людьми похилого віку в спеціалізованих центрах; програми інтеграції ромів; волонтерство; розвиток сільського господарства; підтримка сільської громади; активна участь у розробці соціальної політики.

Для забезпечення фінансової підтримки розвитку та сталості своїх програм, соціальних послуг Карітас Альба Юлія створила мережу «CariShop», яка налічує 10 магазинів. У магазинах Карітас застосовує новий підхід та встановлює справедливі ціни на свою продукцію з гаслом «Купуйте у нужденних!». Гроші використовуються для допомоги нужденним та розвитку соціальних програм і послуг, надання допомоги сім'ям, розвитку сільської місцевості тощо. Карітас Альба Юлія співпрацює з місцевими підприємцями в CariShops.

УГОРЩИНА

Route4U¹⁰¹ представляє прибуткову компанію, соціальною місією якої є забезпечення безперешкодного пересування людей з інвалідністю. З цією метою воно розробило перший у світі додаток для планування маршрутів, використовуючи інформацію про тротуари та пішохідні переходи, щоб забезпечити персоналізовану навігацію «від дверей до дверей» для людей, які користуються інвалідними візками, колясками та іншими засобами для пересування. Додаток містить дані про доступність кафе, ресторанів, громадських будівель та інших громадських місць для людей з інвалідністю.

У той же час Route4U є спільною роботою громадськості, оскільки інформація на карті отримує автоматичні оновлення, які заносять користувачі додатку. Розробники додатку також співпрацюють з місцевими органами влади та організаціями, щоб зробити інформацію доступною кожному. Ініціатива отримала перший приз в регіональному фіналі Американського змагання зі стартапів з соціальними інноваціями 1776 Challenge Cup.

ЛИТВА

Асоціація «Громада Будраїкаїв» (Budraičių bendruomenė)¹⁰² була створена в грудні 2002 року шляхом мобілізації 92 добровольців із семи сусідніх сіл Кельмського району. Будраїкаї - назва села, де зареєстрована асоціація. Організація була створена для задоволення соціальних та культурних потреб місцевих жителів. Коли Литва отримала незалежність від Радянського Союзу, колгоспи закрилися, соціальна та культурна активність в невеликих селах зменшилась, зріс рівень безробіття та бідності. Не було культурних заходів, а також дозволя дітей, молоді та людей похилого віку. Зростаюче безробіття сприяло соціальній ізоляції, злочинності та бідності. Кельме - один з найбідніших районів Литви.

Мешканці місцевих сіл зібралися і вирішили створити організацію «Громада Будраїкаїв», яка могла б дати їм змогу залучати фінансування та відроджувати суспільне та культурне життя громади, а також вирішувати нагальні проблеми та потреби мешканців. У 2008 році ця ініціатива перетворилася на соціальне підприємство (перше соціальне підприємство, створене місцевою громадою в Литві). Причиною початку здійснення підприємницької діяльності стала потреба у фінансуванні оренди приміщення, надання послуг малозабезпеченим та задоволення інших соціальних і культурних потреб місцевих жителів. Весь прибуток соціального підприємства реінвестується з метою задоволення потреб місцевих жителів.

«Громада Будраїкаїв» реалізує чотири бізнес-напрямки: виробництво джемів та солінь, виробництво соків, виробництво кераміки та кондитерських виробів. Екологічна продукція громади продається безпосередньо приватним особам або через роздрібних дистриб'юторів, еко-магазини та на державних ринках. Керівник соціального підприємства наголошує, що вони не ставлять собі за мету розширюватися та перетворюватися на велику компанію, а хочуть залишатися локальними та зосереджуватися на своїй головній меті - підтримці потреб місцевої громади.

ЛАТВІЯ

Тувчи¹⁰³ (що означає «недалеко» по-латишськи) - християнська благодійна організація, яка допомагає сім'ям, що перебувають у кризі, дітям та самотнім людям Латвії. Тувчи володіє благодійними магазинами в Єлгаві та Ризі, де люди можуть придбати товари, подаровані німецькими партнерами з кооперації, та приватними особами: одяг, взуття, посуд, меблі та інші предмети. Благодійні магазини Тувчи слугують не лише способом досягнення асоціацією своїх соціальних цілей, а й місцем, де люди можуть зустрітися, поговорити та отримати допомогу.

Діяльність асоціації фокусується на безкоштовній цільовій допомозі сім'ям та людям у групі ризику і на веденні підприємницької діяльності через продаж товарів у благодійних магазинах за прийнятними цінами.

ЕСТОНІЯ

Фонд Неа hoog¹⁰⁴ забезпечує працевлаштування людей з особливими потребами. Основною цільовою групою Неа hoog є люди з вадами інтелекту та люди з психічними проблемами. Фундація займається продажем ремісничих виробів, які виготовляються її учасниками (в центрах, на ярмарках та через електронні магазини) та надає послуги з обслуговування. Її мета - допомогти людям з особливими потребами домогтися особистого благополуччя через оплачувану роботу.

Неа hoog співпрацює з місцевими громадами, бере участь у місцевих ярмарках та заходах, тим самим створюючи позитивний імідж людей з особливими потребами.

ПІВНІЧНА МАКЕДОНІЯ

ZUR Македонія¹⁰⁵ - асоціація, яка працює як соціальне підприємство у галузі ремесел. Вона була створена матір'ю-одиначкою у 2004 році за рахунок грантового фінансування на придбання матеріалів і об'єднала майстринь з регіону Пелагонія. ZUR Македонія орієнтована на людей з інвалідністю із сільських районів Пелагонії та залучає їх до виготовлення ювелірних виробів.

У соціальному підприємстві немає постійних працівників, воно функціонує за проєктним принципом, виплачуючи гонорари або залучаючи до роботи волонтерів.

ZUR Македонія пропонує навчання з виготовлення ювелірних виробів для людей із сільської місцевості та безробітних людей з особливими потребами. Ювелірні вироби зі срібної нитки, сувеніри з дерева або скла, ручний розпис фарфору, вишивка, ікони, мозаїка - лише деякі з товарів, які пропонуються для продажу в Інтернет. Продажі становлять близько 20-30% річного доходу, решта надходжень – грантові кошти.

СЕРБІЯ

Сільськогосподарсько-соціальний кооператив «Нова перспектива»¹⁰⁶ є чудовим прикладом соціального підприємства з чіткими соціальними цілями, що поєднує розумне використання наявних місцевих ресурсів із посиленою активністю. Він був створений у 2010 році за підтримки проєкту Єврокомісії.

Цей кооператив розташований в одному з найбільш бідних регіонів Сербії, у південно-східному місті Пірот. Його створили 10 сімей дрібних фермерів та безробітних, що володіли невеликою ділянкою землі. Серед засновників кооперативу роми, біженці та внутрішньо-переміщені особи. Основна його мета - зменшити безробіття та бідність у регіоні. Кооператив регулярно бере участь у програмах громадських робіт (здебільшого на роботах, пов'язаних з прибиранням та забудовою громадських територій), залучаючи людей без роботи.

Важливим партнером «Нової перспективи» є муніципальна адміністрація, яка підтримує участь кооперативу у різних заходах. «Нова перспектива» також отримує безкоштовну консультативну допомогу від експертів сільського господарства. У кооперативі на постійній основі працює двоє осіб, інші члени працюють фермерами на власній або орендованій землі. Основним джерелом фінансування кооперативу є доходи від сільськогосподарської діяльності, однак кооператив також отримує грантове фінансування.

ТУРЕЧЧИНА

Otsimo - AT¹⁰⁷, організація заснована в 2016 році Зафером Ельчіком та Серканом Деїрменці. Організація розробила ігровий навчальний мобільний додаток для дітей з розладом аутичного спектру (РАС) та їхніх сімей. Питання доступу до спеціальної освіти в Туреччині стоїть гостро через обмеженість надання послуг державними установами, дефіцит освітян-експертів та дуже високі витрати. Тому Otsimo прагне насамперед забезпечити доступ до ранньої та базової освіти для людей з РАС, тим самим сприяючи демократизації спеціальної освіти.

Історія Otsimo починається з брата-підлітка з РАС. Як студент з комп'ютерної інженерії, працюючи в ігровій компанії, співзасновник помітив великий інтерес свого брата до смартфонів і планшетів. Він вирішив використовувати ці гаджети, як навчальні засоби для свого брата. Він вперше розробив з колегою гру з відповідним кольором, яка в цікавій формі навчає дітей з РАС.

При розробці своїх продуктів Otsimo послуговується спеціальною методикою навчання, яка називається прикладним поведінковим аналізом. Експерт з питань розвитку та освіти дітей перевіряє ігри перед їх запуском. Дизайнерська команда компанії реінжинірує ігри на основі отриманих відгуків для кращого задоволення потреб дітей. Otsimo надає не лише навчальні матеріали для дітей, але й контролює, аналізує та надає рекомендації їхнім родинам. Додаток доступний турецькою та англійською мовами. Зараз Otsimo користується понад 70 000 зареєстрованих користувачів/30 000 відвідувачів щомісяця. Otsimo працює за двома різними моделями доходу: моделлю «freemium» (яка включає всі навчальні ігри без реклами, безкоштовно) та «premium» модель (яка включає в себе всі навчальні ігри, щоденні картки, послуги консультування, 24-годинна жива підтримка та логопедія).

Преміум-версія коштує 20,99 TRY (приблизно 3,5 EUR) на місяць для щомісячного плану, 13,99 TRY (приблизно 2,5 EUR) на місяць для річного плану та 199,99 TRY (приблизно 32 EUR) на весь період життя. Компанія також отримує дохід від використання своєї ліцензованої продукції школами та установами, які надають спеціальну освіту. На сьогодні в Otsimo працює тринадцять людей, включаючи двох його співзасновників. Otsimo залучив близько 295 000 євро за допомогою краудфандингу та інвестицій Galata Business Angels 2016 року.

Otsimo – це приклад соціального підприємства, створеного як товариство. Це фінансово стійка технологічна компанія, яка вже розширила свій вплив за межі турецьких кордонів, охопивши 167 країн. Otsimo демонструє сильну соціальну орієнтацію, визначаючи пріоритетність соціального блага над максимізацією прибутку.